

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

TISKOVÁ ZPRÁVA

10. 3. 2010

ZÁHADA KRONIKY TROJÁNSKÉ. POČÁTEK ČESKÉHO KNIHTISKU.

**První tisky z první tiskařské dílny v Čechách
Galerie Klementinum, 12. března – 30. května 2010**

Návštěvníci výstavy se mohou těšit, kromě jiného, na sedm cimélií české typografie - **sedm známých tisků, z první tiskařské dílny v Čechách, činné asi od roku 1476 v západočeské Plzni.** Šest z nich má ve svých fondech Národní knihovna ČR, sedmý unikát vlastní Strahovská knihovna premonstrátů. Tři tisky jsou latinské, zbylé čtyři české. Budou vystaveny ve dvou **trezorových místnostech**, vybudovaných v roce 2007 u příležitosti zapůjčení Codexu gigas ze Švédska. V minulém století je všechny najednou mohla **česká veřejnost vidět pouze dvakrát**, naposledy v roce 1976.

Expozice si neklade za cíl sledovat vývoj našich nejstarších oficín, představuje návštěvníkům, z různých úhlů pohledu, historii uvedení knihtisku do českých zemí a snaží se objasnit, v éře elektronických médií, některé podstatné změny, které knihtisk přinesl lidem na sklonku středověku.

Úvodní část výstavy ukáže předstupeň této nové metody – tisk jednolistových xylografických obrázků, přiblíží vlastní **technologie Gutenbergova vynálezu tisku pohyblivými literami** i s důsledky, které záhy knihtisk přinesl ve výrobě knih i v mediální komunikaci, včetně jeho rozšíření z Německa do dalších evropských zemí. Z fondů NK ČR bude vedle všech tří Gutenbergových tisků/fragmentů, chovaných dnes na našem území, prezentován výběr z unikátní a vizuálně **atraktivní kolekce kolorovaných dřevořezových jednolistů Gutenbergovy doby** i rarissima, tvořená některými nejstaršími tisky, vydanými v jednotlivých evropských zemích. Navazující oddíl představí město Plzeň, kolébku českého knihtisku a její často dramatický vývoj v 15. století.

Návštěvníci spatří vůbec poprvé vystavený tzv. Odpustkový list, vydaný za účelem shromáždění prostředků na **boj proti Turkům a obranu Kypru, který v Mohuči vysadil Johann Gutenberg** v r.1454.

Záhada Kroniky trojánské

V rámci výstavy se návštěvník pomyslně **vydává rozplétat záhadu Kroniky trojánské**, jež je nejznámějším z nejstarší skupiny českých tisků. Je s ní spojen boj v mnohém podobný zápolení o pravost Rukopisů zelenohorského

a královédvorského. Od konce **18. století se v české knihovědě vedou spory, zda nejstarším domácím tiskem** je Trojanská kronika, na jejímž konci je letopočet 1468 (Plzeň by v tom případě byla asi osmým místem, kam se Gutenbergův vynález dostal), anebo jsou jím až **latinská Statuta Arnošta z Pardubic**, s nezpochybnitelným vročením 1476.

Uvedení knihtisku do našich zemí v roce 1468 silně hájila generace národního obrození i nemalá část badatelů 20. století. Věrohodně ho vyvrátila Emma Urbánková, když prokázala, že sazeč letopočet jen mechanicky převzal z rukopisné předlohy, dodnes dochované v Knihovně Národního muzea. Její závěry potvrzuje nově provedená datace těchto tisků pomocí vodoznaků v papírech: **Plzeňská tiskárna nejprve ve 2. polovině 17. let 15. stol. vydala tři latinské tituly pro potřeby katolické církve, teprve v 80. letech se přeorientovala na jazykově českého, laického čtenáře a vydala celkem čtyři tituly, mezi nimi právě i oblíbené pověsti z trojských válek.**

Důvodem, proč byla první tiskárna zřízena v Plzni, se zdá být tehdejší společensko-politická situace. Plzeň představovala v husitských Čechách 15. stol. ryze katolické město, několikrát bezúspěšně obléhané husitskými vojsky. Katolické duchovenstvo zřejmě iniciovalo vznik tiskárny. Samotná volba titulu, který se stal jedním z prvních tisků (Kronika trojanská), nabízí vysvětlení i jistou paralelu, kterou mohla dobová šlechta i měšťanstvo chápat mezi několikerým obléháním Plzně v dobách husitských válek, z nichž nejdelší trvalo téměř rok a líčením příběhů z obléhání bájně Tróje.

Podoba našich nejstarších tisků **v mnohém kopírovala soudobé české rukopisy** a byla dosti odlišná od vzhledu mladších tištěných knih. I když se asi nadobro musíme rozloučit s mýtem, že jsme byli prakticky druhým národem, který poznal taje nového vynálezu, přesto je **práce prvního českého typografa**, jehož jméno dodnes s jistotou neznáme, i v evropském kontextu v mnoha ohledech zajímavá a zaslouží si představení širší veřejnosti.

Barbora Stýblová
Tisková mluvčí NK ČR
barbora.styblova@nkp.cz
tel: 737063612

O výstavě:

ZÁHADA KRONIKY TROJÁNSKÉ. POČÁTEK ČESKÉHO KIHTISKU.

Národní knihovna ČR - Galerie Klementinum

12. března – 30. května 2010

Otevřeno úterý – neděle 11:00 – 18:00 hod.

Vstupné: dospělí 60 Kč, senioři, studenti a děti 10 - 15 let 40 Kč, skupina 10ti a více osob / 1 osoba 40 Kč; děti do 10 let zdarma.

Projekt byl podpořen:

Hlavní partner NK ČR

Partneři NK ČR

Mediální partneři NK ČR

